

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КОМПОЗИЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНОГО СПРЯМУВАННЯ

ОЛЕШКО Л.І., ОЛЕШКО О.В., КУБРИШ Н.Р.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Вміння архітекторів досконало володіти всім арсеналом наявних професійних засобів для досягнення поставленої мети, — одне з основних завдань підготовки майбутніх фахівців архітектурних ВНЗ. Найважливішим із таких прийомів є здатність максимально точно висловити своє творче бачення поставленого завдання за допомогою універсальної мови архітектурної композиції, досконале володіння якою дозволяє максимально точно зафіксувати в натурі результат внутрішніх, надзвичайно складних логічних побудов та асоціативних переживань. Це вимагає вироблення цілого ряду індивідуальних прийомів та навичок, пошуку раціональної послідовності дій, а також чіткої систематизації отриманого досвіду. Робота над навчальними композиціями є саме тим засобом, який допоможе майбутнім архітекторам професійно грамотно та вільно формулювати свої думки у практичній діяльності. Під навчальною композицією тут мається на увазі створення абстрактної роботи, умовною мовою форм і ліній, що відображає асоціативний ряд роздумів на задану тему. За ступенем складності їх можна поділити на:

- тривалі, що потребують кількох навчальних годин;
- «клаузурні», що виконуються протягом однієї-двох навчальних годин;
- короткочасні «скетчевого» типу, що виконуються за п'ятнадцять-двадцять

хвилин протягом планових занять з архітектурного проектування. Якщо тривалі композиції вимагають від викладача підготовки ретельно продуманого формулювання майбутнього завдання по кількох конкретних напрямках, то для «клаузурних» і «скетчевих» така конкретність не доречна, оскільки передбачає прийняття рішення учнями за умов дефіциту часу. Їх темами можуть бути завдання на відображення, як властивостей матеріального світу типу «рух», «стійкість», «пульсація», так і на загальні поняття емпіричного характеру, — «прогрес», «ствердження», «стимул» тощо. Вміння сконцентруватися і швидко звільнити творчу енергію надзвичайно важливе в умовах багатоваріантних пошуків прийнятних рішень практикуючим архітектором, у діяльності якого часовий фактор не менш важливий, ніж якісний.

Залежно від складності вибирається матеріал, у якому має бути виконана навчальна композиція. Для тривалих переважно застосовуються складні матеріали: художні фарби, глина, пластилін, картон, аплікації. При роботі в

умовах спеціалізованих макетних майстерень або вдома можливе застосування гіпсу, деревини, пластмас, пінопластів, якщо це не суперечить комфортності проживання та вимогам техніки безпеки. Знання образотворчих властивостей «твердих» матеріалів та можливостей їх виразних поєднань дозволяє знаходити найпереконливіші рішення при створенні макетів та інших демонстраційних матеріалів, покликаних максимально точно донести авторський задум архітектора. Разом з тим важливо враховувати фактор індивідуальних переваг і, по можливості, мінімально впливати на того, хто навчається, при виборі матеріалу. Інтуїтивно обумовлене, персоніфіковане почуття єднання з матеріалом, як правило, викликає відчуття внутрішнього комфорту, що є неодмінною умовою будь-якого творчого процесу. Недовгі «клаузурні» та «скетчеві» композиції вимагають більш простих засобів, таких як прості та кольорові олівці, вугілля, пастель, кулькові та гелієві ручки, туш та пір'я, використання яких не відволікає від висловлювання власних думок і служить лише посередником у передачі їх на папір.

Особливо важливе місце у становленні необхідних навичок із творчої матеріалізації внутрішніх емоцій займає систематизація набутого досвіду. Великою мірою оцінка результатів своєї діяльності залежить від умінь людини мислити порівняльними категоріями. І тому слід навчитися виокремлювати схожі чинники, розставляючи їх в ієрархічній послідовності за цілком конкретними ознаками. У цьому сенсі навчальні композиції слід розглядати як ідеальний полігон для впорядкування отриманих навичок, максимально залучаючи студентів до процесу їх оцінки. Порівняльний аналіз своїх зусиль на фоні чужих робіт не тільки розширює арсенал творчих прийомів, а й допомагає критично осмислити рівень власних досягнень і помилок. Для цього слід, поряд із підбиттям підсумків викладачем, проводити рейтингову оцінку навчальних композицій серед учасників навчання, таким чином стимулюючи характерний для творчих професій змагальний дух. Також корисно здійснювати повторні рейтингові оцінки тих самих робіт через певний час. Так їх автори зможуть оцінити ступінь удосконалення власних поглядів та навичок, а також на своєму досвіді відчути суб'єктивність та мінливість суджень про результати творчої праці. Надалі, готовність до різноманітних, у тому числі критичних поглядів на власну творчість допоможе швидше адаптуватися до специфічної атмосфери архітектурної професії.

При впровадженні в освітній процес роботи над навчальними та творчими композиціями важливо пам'ятати, що для отримання максимальних результатів насамперед слід практикувати їх виконання на постійній основі з першого курсу до закінчення всього періоду навчання.